

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І АНАЛІЗ

УДК 378.1:657

Бутинець Ф.Ф., д.е.н., проф.

Житомирський державний технологічний університет

НАУКОВА ШКОЛА: ЇЇ ОЗНАКИ ТА УМОВИ ФОРМУВАННЯ

Розглядаються проблеми визначення наукової школи, її ознаки, порядок створення та діяльність

*Праця педагога є театром мудрим і вічним:
на сцені – людські серця,
за кулісами – людські душі,
в залі для глядачів – людські долі*

“Для створення школи, – писав А.А. Богомолец, – необхідний перш за все видатний учений, що має нову ідею узагальнювального синтетичного значення. Проте це ще мало... необхідні співробітники. Коли вони заражаються ентузіазмом свого керівника, робляться його учнями і впродовж багатьох років працюють над різними питаннями проблеми, висуваючи керівником, то школа поступово формується в процесі роботи над цією проблемою, в процесі оформлення цих робіт в єдине, гармонійне нове учення” [1, С. 302]. І це дійсно так. Автор за багато років переконався на власному досвіді.

У істориків науки немає єдиної точки зору з питання, коли виникли наукові школи. Це пов'язано як з відсутністю однозначного визначення поняття “Наукова школа”, так і з тим, що наукові школи еволюціонували в часі. Ясно, що сучасна наукова школа і школи минулого не адекватні. До того ж наукові школи в різних науках (і країнах) виникли в різний час.

Різні події в науковому житті як наслідок дії соціально-економічних факторів створили необхідні науково-технічні і соціальні передумови для вдосконалення учбового процесу, ефективнішого виховання наукової творчої молоді, для виникнення і розвитку різних шкіл.

У них плідно функціонує група або колектив дослідників на чолі з науковим лідером (вчителем). Такі структури сприяють залученню студентів до науки з подальшим перетворенням їх в учених. Вони є свого роду системою відбору, підготовки і виховання дослідників, допоможуть виробленню у них певного стилю роботи і мислення.

Учитель, відбираючи здатних студентів для роботи на кафедрі, потім “доучує” їх в семінарах, які є необхідною ланкою в науковому вихованні молоді. Таким чином навколо лідера формуються учні, а за наявності певної сприятливої ситуації ці творчі неформальні об'єднання учених перетворюються на наукову школу. Іншими словами, за певних умов творча група дослідників може стати зародком школи. І навпаки, за несприятливих організаційних умов перспективна в ідейному плані наукова школа може і не вийти зі свого початкового стану. Стає ясным, що комплекс заходів, що формує сприятливі для наукової школи мікроклімат і атмосферу стосунків між її окремими індивідами, представляє, по суті, певний управлінський інструмент.

Наукова школа – найбільш яскравий прояв колективної форми творчості під безпосереднім ідейним і практичним керівництвом видатного ученого, що живить цей неформальний колектив науковими ідеями і що визначає методи і зміст досліджень, що проводяться школою. Будучи “колективним дослідником”, вона не створюється якимсь формальним рішенням (як науково-дослідний інститут, кафедра або лабораторія), а формується в часі коліткою працею наукового лідера, що відбирає творчих працівників і що виховує учених-дослідників вищої кваліфікації. Їх високий професійний рівень у поєднанні з достатньою представницьким персональним складом є свідченням “класу” наукової школи.

Наведу таку притчу невідомого автора. Один з моряків Христофора Колумба повертається в Європу з

насінням небаченої досі рослини-томату. Спробували сусіди томат і попросили їх навчити вирощувати невідомий овоч. Лише дванадцяти учням дав він по одному насіннячку і сказав: “Через рік я прийду і перевірю, як ви навчилися у мене вирощувати томат”. І розійшлися учні по будинках, і пішов вчитель дивитися на праці своїх учнів.

У першого учня вчитель не побачив рослини.

– Де плоди твоєї праці? – запитав вчитель.

– Не зміг я зберегти насіннячко, дароване тобою, мій вчитель. З'їла його миша.

– Урок тобі надалі: **бережи як зіницю ока те, за що узявся відповідати.**

І у другого учня не було рослини.

– Дуже рано, вчитель, я посіяв насіннячко, змерзло воно.

– **Всьому свій час, свій термін. Нічого не роби раніше за необхідне,** – відповів вчитель.

І третій учень виявився недбайливим.

– Прошу вибачення, вчитель, посіяв я сім'я, але забув проростити.

– Урок тобі. **Розбуди сім'я, підготуй до зростання і лише потім сій.**

І четвертий учень зустрів вчителя з похнюпленою головою:

– Забув я, вчитель, посіяти сім'я.

– Запам'ятай: **що посієш, то і збереш.**

І п'ятому учневі нічим було хвалитися. Посіяв він, сім'я зійшло, але вирішив учень пересадити його на інше місце. Загинула рослина.

– **Все повинно мати своє коріння,** – сказав вчитель.

Вигляд шостого учня був сумним.

– Зійшла моя рослина, вчитель, забув я його полити. Засохнула моя рослина.

– Запам'ятай, **ніщо не може жити без живлення.**

І у сьомому учня чекало вчителя розчарування.

– Прийшов сусід, подивився, і загинула рослина, – сказав учень вчителю.

– **Бережи надалі своє чадо від лихого ока.**

Нічим було хвалитися і восьмому учневі.

– Послухався я, вчитель, чужих порад.

– **Не слухай тих, хто не знає.**

Не міг похвалитися і дев'ятий учень.

– Вчителю, надто пізно я посіяв сім'я.

– **Що було добре вчора, не завжди добре сьогодні.**

У десятого учня вчитель побачив рослину, але була вона кволюю і без плодів.

– Забув я удобрити ґрунт, вчителю.

– **Не чекай плодів без родючого ґрунту,** – наставляв вчитель. Лише у одинадцятого учня прийшла до вчителя радість. Зібрав учень хороший урожай.

– Вчителю, я виконав всі твої поради.

– **Ти хороший учень, я пишаюся тобою!**

Але справжнє диво чекало вчителя у дванадцятого учня.

– О, вчителю! Я робив все, чому ти мене навчив, а ще я кожен раз розмовляв з рослиною. Рано вранці я приходив побажати їй доброго ранку і питав, як вона провела ніч. Вдень я заходив розповісти, як йдуть мої справи, справи моєї дружини, моїх дітей. Кожного вечора я розповідав рослині казку на ніч, і тихо, пошепки, бажав на добраніч. І збільшилася кількість плодів у декілька разів. Рослина віддячила мені за проявлену турботу.

¹ Богомолец А.А. Избранные труды. – Киев: Изд-во АН УССР. – Т. 3. – 443 с.

А вчитель із сльозами на очах дякує своєму учневі, який став його вчителем.

Тож нехай весь зміст вашої праці має продовження в пам'яті, розумі і серцях учнів, а учні змінять Ваш світ, роблячи його більш світлішим, добрішим, веселішим.

Історія науки знає немало імен видатних учених, що виховали великі колективи учнів і що створили всесвітньо відомі наукові школи. Створені ними школи отримали загальне наукове і суспільне визнання, їх внесок в світову науку, в інтелектуальний клімат епохи і науковий прогрес вельми великий [2]. В той же час вони є живою ілюстрацією того змісту і тих критеріїв, які ми закладаємо

в поняття "Наукова школа". На жаль, ми не можемо назвати справжньої наукової школи з бухгалтерського обліку в Україні. А може автор помиляється?

Складність і новизна проблеми "наукова школа" зумовили різноманітність підходів і велику кількість трактувань цього поняття [3]. Під ним розуміють науково-освітню школу, дослідницький колектив, напрям в науці (М.Г. Ярошевський); розрізняють також класичні і сучасні наукові школи (К.А. Ланге). Багатозначність даного поняття можна проілюструвати декількома його дефініціями, що мають різні смислові відтінки.

Таблиця 1. Підходи авторів до трактування сутності поняття "наукова школа"

№ з/п	Автор	Джерело	Визначення
1	Н.Н. Семенов	Семенов Н.Н. Наука и общество. – М.: Наука, 1973. – 126 с.	"... наукова школа – це своєрідний образ мислення і дії в науці, в підході до рішення будь-яких наукових проблем"
2	Б.М. Кедров	Школы в науке. – М.: Наука, 1977. – 524 с.	"Це перш за все структурний осередок сучасної науки, що існує усередині самої науки і дозволяє концентрувати зусилля великої групи порівняно молодих учених під безпосереднім керівництвом засновника даного наукового напрямку на вирішенні певної, достатньо обмеженої області актуальних проблем у тій або іншій галузі науки" (с. 309-310)
3	М.Г. Ярошевський	Школы в науке. – М.: Наука, 1977. – 524 с.	"Школа – це перш за все "посвячення в науку", засвоєння її концептуального і методичного апарату, ціннісних орієнтацій і категоріального ладу" (с. 90)
4	В.Б. Гасилов	Школы в науке. – М.: Наука, 1977. – 524 с.	"Наукова школа – це співтовариство вчених різних статусів, компетенцій і спеціалізацій, що координують під керівництвом лідера свою дослідницьку діяльність, внесли внесок до реалізації і розвитку дослідницької програми і здатних активно представляти цілі і результати програми" (с. 127)
5	К.А. Ланге	Ланге К.А. организация управления научными исследованиями. – Л., 1971	"...неформальний науковий колектив, що формується при крупному ученому на базі науково-дослідної установи і об'єднуючий з метою колективної розробки певної наукової ідеї (проблеми, напрями) цілий ряд формально відособлених наукових колективів" (с. 207)
6	Н.І. Родній	Очерки истории и теории развития науки. – М.: Наука, 1969. – 422 с.	"...науковий колектив на чолі з науковим керівником, який є автором певної програми дослідження. Для наукових шкіл характерний певний стиль роботи, що залишається незмінним при зміні проблематики... Приваблива межа наукових шкіл – стиль роботи ("клімат")" (с. 84-85)
7	А.А. Баєв	Школы в науке. – М.: Наука, 1977. – 524 с.	"Коли виникає питання про школи в сучасній науці, то у пошуках відповіді природно звернутися до реальної ситуації. І тоді доводиться зробити вивід, що важко знайти структуру, яка повністю володіла б ознаками наукової школи, тобто єдністю проблематики, методів дослідження і тлумачення наукових результатів, і до того ж була б пов'язана з певною особою і географічною крапкою" (с. 503)
8	П.К. Анохін	Анохин П.К. Верю таланту // Наука сегодня. – М.: Мол. гвардия, 1969. – С. 255-260	"Велике значення у формуванні початківця ученого мають наукові школи. Але перш ніж говорити про це, потрібно сформулювати само поняття. Лабораторія, науково-дослідний колектив переходять в ранг школи тоді, коли у них є оригінальна концепція, абсолютно новий напрям в науці. Наукова школа – це... традиція мислення, особлива наукова атмосфера. Така школа дуже прискорює становлення ученого" (с. 259)
9	Н.М. Малюга	Малюга Н.М. Наукова школа: поняття та критерії визнання // Тези та тексти виступів VII-ої Міжнародної наукової конференції "Наукові, бухгалтерські школи світу: еволюція, сучасний стан, перспективи розвитку". – Житомир: ЖДТУ, 2008. – 104 с., С. 11-16	наукова школа – неформальний колектив, де навколо лідера об'єднуються учні, які підхоплюють його ідеї, розробляють їх, розширюючи межі пошуку і дослідження загалом (с. 16)
10	М. Пушкар	Пушкар Р. Развитие системы обліку та формування наукових шкіл в Україні // Матеріали виступів на VII-ої Міжнародній науковій конференції "Научные бухгалтерские школы мира: эволюция, современное состояние, перспективы развития": В 2 ч. Ч. 1. – Житомир. – ЖГТУ, 2008. – 172 с., С. 133-146	До наукових шкіл висувають такі вимоги, як дослідження актуальних проблем з напрямку сформульованого лідером колективу, як правило, доктором наук. Школу формують десятиліттями і в неї входить, як мінімум три покоління дослідників: лідер (він же засновник), учні лідера (послідовники, які поділяють ідеї, концепції, гіпотези, методику досліджень лідера) (с. 139)

Перелік визначень наукової школи можна продовжувати, але феномен наукової школи не є однозначним і вимагає всестороннього системного аналізу. Наукова школа – це суб'єкт, що відображає складний спектр соціально-творчих зв'язків між ученими, що її представляють. На жаль, ще не створена, узагальнена модель наукової школи, але характерні риси її вже

відомі. **Саме наявність сукупності цих рис і дає підставу присвоїти тому або іншому неформальному об'єднанню учених статус наукової школи.**

² Хромов Ю.А. Школы в науке // Вопр. Истории естествознания и техники. – 1982. – № 3. – С. 54-67

³ Школы в науке. – М.: Наука, 1977. – 524 с.

Досвід багатьох відомих учених – представників або фундаторів ряду наукових шкіл, допомагає краще зрозуміти атмосферу, дух і характерні риси, властиві об'єднанням учених типу наукової школи, які ми і використовували при розробці критеріїв для побудови моделі наукової школи.

Наукова школа – це не просто колектив дослідників на чолі з науковим лідером (вчитель і учні), а творча співдружність вчених різних поколінь, об'єднаних єдиною принципом підходу до вирішення тієї або іншої проблеми, думок і навиків мислення, стилю роботи, широким поглядом на розвиток досліджень у вибраному науковому напрямі, наявності в роботі оригінальної стрижневої ідеї, доказ якої служить стимулом для розвитку досліджень і чинником, що об'єднує виконавців, не дивлячись на відмінності їх характерів і уявлень. Іншими словами, наукова школа – це колектив дослідників-однотумців, вища форма колективної взаємодії в процесі наукового пошуку.

Можливо, Ви десь чули про Житомирську наукову бухгалтерську школу і хочете дізнатися про неї докладніше. Або Вас засмучують облікові проблеми, що проповідуються у навчальній літературі та журнальних статтях, і Ви шукаєте реалістичніший погляд на дійсний стан обліку і контролю в Україні, зверніться до праць наших молодих науковців.

Ми вважаємо, що облікова наука повинна мати відношення до реального життя. Адже питання, якими вона займається (відображає реальні факти господарського життя) – робочі місця, гроші, податки, ціни та виробництво – це наше повсякденне буття. Чому ж тоді об'єкт, що вивчається з боку обліку та контролю, виглядає так дивно? Подивіться вітчизняні дисертації, захищені в період незалежності України. Де серйозні теоретичні дослідження, наукові обґрунтування реального життя?

В чому ж феномен Житомирської наукової бухгалтерської школи, що її з року в рік відвідують понад дві сотні науковців попри тисняву і не надто комфортні умови для наукового спілкування такої кількості людей? Наша школа – це некомерційний суспільний інститут.

Вона пропонує свій підхід, альтернативний домінуючим течіям, ставить бухгалтерську науку на “здорову”, “людську” основу. Ми прагнемо уникнути пасток, в яких погрузла значна частина сучасних науковців: вони припускають служіння обліку та контролю тільки власнику, вузько розуміють і визначають раціональну поведінку теперішнього бухгалтера, не бачать його зловживань нереалістичними моделями професійного судження. У цій статті робиться спроба привернути Вашу увагу до найважливіших ідей нашої школи, які незвичні багатьом кафедрам та дослідникам.

Саме колективом однотумців, які закінчили наш ВНЗ (Житомирський державний технологічний університет), і було прийнято рішення про заснування наукової бухгалтерської школи. В університеті з'явилось молоде покоління вчених, які, вільно спілкуючись іноземними мовами, забули, що таке мовний бар'єр, через який так страждали їх радянські попередники. Вони мають можливість спілкуватись із зарубіжними колегами, проходити фахові стажування за кордоном, вивчаючи нові для нас методики і технології ведення обліку та здійснення контролю.

Сьогодні кафедра – багатопрофільний науково-дослідний підрозділ, дієвий методологічний центр, де розв'язуються найактуальніші проблеми сучасного обліку і контролю, успішно вирішуються питання комп'ютеризації інтегрованого бухгалтерського обліку, виконуються госпдогвірні науково-дослідні теми. Кафедра постійно намагається допомагати в питаннях організації обліку в усіх регіонах України, активно веде для них підготовку кадрів.

Не думайте, що минулі роки були легкими й завжди успішними. Ні викладачі, ні органи управління ВНЗ в особі ректора не були готові до створення та сприйняття у технічному навчальному закладі потужної бухгалтерської школи, а пізніше відкрити аспірантуру, докторантуру, захисну спецраду. В Україні одна за одною починали створюватися кафедри нашого

профілю. Проте через 10 років з упевненістю можна сказати, що ми не тільки стали повноправною кафедрою нашого університету, а й змогли впровадити та зберегти кращі облікові традиції, закладені вчителями автора – професорами П.П. Німчиновим та І.В. Малишевим.

Ми не маємо наміру детально розповідати історію школи, хоча в багатьох наших працях наводиться короткий історичний огляд⁴.

Автор не ставив за мету переконати професійних вчених інших шкіл “перехреститися в житомирську віру”. Хочеться запропонувати Вашій увазі те, що зазвичай називається “путівником для інтелектуального дилетанта”.

Ми – творча команда професіоналів. Наш професіоналізм і здорові амбіції працюють на розв'язання найважливіших державних проблем економічного характеру, сприятимуть зростанню ефективності підприємств і стійкому бізнесу, даючи моральне задоволення, професійне зростання та фінансове заохочення кожному з нас і в цілому кафедрі, на якій ми працюємо.

А викладачі тут – найбільша сила. За всі роки ніхто не пішов із кафедри для самостійного пошуку кращої роботи.

Своєю назвою Житомирська школа зобов'язана тому, що більшість її представників родом, як Ви, ймовірно, вже здогадалися, з м. Житомира. Не з нашої вини представники школи розсіяні по різних куточках світу. Сьогодні видних фахівців школи можна знайти в багатьох країнах і ВНЗ України. Тут, використовуючи термін “житомир'яни”, маємо на увазі представників нашої наукової школи, незалежно від того, жили вони коли-небудь в Житомирі, чи ні.

До них ми віднесемо: академіків М.Г. Чумаченка та М.Я. Дем'яненка (м. Київ); професорів Я.В. Соколова (Росія) та В.Б. Івашкевича (Татарстан), Д.О. Панкова (Білорусь), Ж. Шевича (Англія), М. Добію (Польща), С. Мартін (США), Т. Тріфонову (Болгарія), Я. Степневського (Франція) та багато інших.

Академіки та столичні професори: О.С. Бородкін, А.М. Герасимович, Г.Г. Кірейцев, Є.В. Мних, Ю.І. Осадчий, В.О. Шевчук знали, над чим працювали наші викладачі, виділяючи час “заглянути на нашу кафедру”, допомагаючи плекати юні дарування – від студента до доктора наук.

Наша школа є монолітною і серед її представників не існує безлічі теоретико-методологічних розбіжностей. Якщо заглибитись, то, надаючи загальну оцінку, можна виділити навіть загальноприйнятий критерій, який дозволяє визначити, хто ж дійсно є житомир'янином. Є “напівжитомир'яни”, “супутники житомир'ян” і навіть ті, хто сам себе називає житомир'янином. Ми нікому не відмовляємо в праві так називатися.

Головний успіх нашого колективу полягає в тому, що, починаючи з невеликої і не зовсім доречної кафедри зразка радянських часів, сьогодні ми стали кафедрою стабільно працюючою, стійкою, мобільною, гнучкою і такою, що має високий авторитет у колег і світової бухгалтерської спільноти.

Саме така атмосфера панує нині у стінах наукової школи. І це не є перебільшенням. Звичайно, як у кожній родині, набігають інколи хмаринки, але вони швидко розвіюються. Свіжий вітер змін повів у нас із захистом першої докторської дисертації завідувачем кафедри фінансів – О.М. Петруком. За ним на захист вийшла Н.М. Малюга – завідувач кафедри аналізу і статистики. Вона тут пройшла усіма сходами наукової школи – від студентки до завідувача кафедри, секретаря Вченої ради університету, члена Методологічної Ради Міністерства України, заступника голови спеціалізованої ради по захисту дисертацій, Почесного професора ЖДТУ.

На сьогодні докторські дисертації захистили наступні співробітники Інституту обліку і фінансів ЖДТУ (табл. 2):

⁴ Докладніша інформація про нас, нашу наукову школу, наші видання міститься на сайті: www.ztu.edu.ua.

Таблиця 2. Співробітники ЖДТУ (Інституту обліку і фінансів), які захистили докторські дисертації (2006-2011 рр.)

№ з/п	Прізвище, ім'я, по-батькові	Тема дисертації	Науковий консультант	Рада, де відбувався захист	Спеціальність	Дата захисту
1	Петрук Олександр Михайлович	Розвиток національної системи бухгалтерського обліку в Україні: стратегія, гармонізація, регламентація	Д.е.н., проф. Шевчук В.О.	Д 26.006.07 у Київському національному економічному університеті ім. Вадима Гетьмана	08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит	25 жовтня 2006 р.
2	Малюга Наталія Михайлівна	Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні: теоретико-методологічні основи	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 26.055.01 у Київському національному торговельно-економічному університеті	08.06.04 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит	28 грудня 2006 р.
3	Чижевська Людмила Вікторівна	Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 26.870.01 в Державній академії статистики, обліку та аудиту Держкомстату України	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	18 грудня 2007 р.
4	Олійник Оксана Вікторівна	Розвиток економічного аналізу в умовах інституційних змін: теорія, методологія, організація	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 26.870.01 в Державній академії статистики, обліку та аудиту Держкомстату України	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	24 березня 2009 р.
5	Шигун Марія Михайлівна	Розвиток теорії та методології моделювання системи бухгалтерського обліку	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 26.870.01 в Державній академії статистики, обліку та аудиту Держкомстату України	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	27 квітня 2010 р.
6	Замула Ірина Валеріївна	Бухгалтерський облік екологічної діяльності: теорія та методологія	Д.е.н., проф. Малюга Н.М.	Д 14.052.01 в Житомирському державному технологічному університеті	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	22 грудня 2010 р.
7	Євдокимов Віктор Валерійович	Концепція інтегрованої системи бухгалтерського обліку: теорія, методологія, організація	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 14.052.01 в Житомирському державному технологічному університеті	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	08" червня 2011 р.
8	Давидюк Тетяна Вікторівна	Бухгалтерський облік в системі управління людським капіталом: теорія та методологія	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 14.052.01 в Житомирському державному технологічному університеті	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	26 жовтня 2011 р.
9	Легенчук Сергій Федорович	Розвиток теорії і методології бухгалтерського обліку в умовах постіндустріальної економіки	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 14.052.01 в Житомирському державному технологічному університеті	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	27 жовтня 2011 р.
10	Жиглей Ірина Вікторівна	Бухгалтерський облік соціально відповідальної діяльності: теорія, методологія, організація	Д.е.н., проф. Бутинець Ф.Ф.	Д 14.052.01 в Житомирському державному технологічному університеті	08.00.09 – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності)	21 грудня 2011 р.

Завершуються дослідження на рівні докторських дисертацій: Н.А. Остап'юк, Т.А. Бутинець. Наші молоді доктори – сором'язливі та великодушні люди, вони наполегливо та глибоко оруть освітянську ниву, вибудовуючи паралельно довірливі стосунки між людьми в горизонтальному та вертикальному розрізах.

Сьогодні наші докторанти О.М. Глушук, О.А. Лаговська, Т.П. Остапчук, І.А. Панченко, Н.І. Петренко, А.В. Рабошук, К.В. Романчук виконують наукові дослідження за докторськими програмами. Не кожен ВНЗ може пишатись такими дослідженнями.

Багато чого з того, чим ми займалися, починаючи з 1996 року, робилося на перспективу. Іноді закрадалася думка, що це не зовсім правильно й варто змістити акценти на сьогодення. Однак тепер ми бачимо, що наші науковці є корисними для суспільства, і їх праця не була марною. Нині кафедра входить до числа кращих в Україні й наш досвід підготовки кадрів є результативним не тільки на регіональному, а й на національному рівні.

Минуло двадцять років, і можна побачити як формувалася наша наукова бухгалтерська школа. Це був і є спонтанний феномен. Постійно зростала кількість наукових публікацій у фахових виданнях, доповідей на конференціях, міжнародних симпозіумах, видано більше 54 монографій, захищено більше 100 дисертацій.

Ми проти того, що майже вся бухгалтерська думка спрямована на вивчення та засвоєння чужої бухгалтерської думки. Майже весь бухгалтерський потенціал орієнтовано на наслідування і як наслідок, своя національна бухгалтерська думка не розвивається і, по суті, стає безплідною. Але ж вітчизняна бухгалтерська думка має відобразити ментальність нашого народу, його традиції. Лише в цьому випадку можна наблизити модель бухгалтерського обліку до реального господарського життя підприємства. На жаль, сьогоднішня модель нашого обліку, заснована на національних стандартах, які побудовані за прикладом західного обліку, навряд чи є адекватною. Адже є такий соціальний закон: якщо в суспільну групу насадити щось чуже, починається її розпад. От і в нашому обліку розпочався розпад лише тому, що прийняли чужий облік і відвернулися від свого, природного, побудованого на ідеях соціального захисту працюючих.

Бухгалтерський облік має бути адекватним, адже він є реальною моделлю реального життя. Облік – наука, тобто виходить з переконань і життєдіяльності суспільства. А нам нав'язують чужі переконання.

В основі національного обліку має лежати психологія, менталітет і культура наших людей. Психологія і менталітет нашої людини інакші, ніж, скажімо, англієць чи американець. Наші люди не думають так, як вони. А нам нав'язують їх облікові штампи.

Стандарти написано так, що нашій людині в них складно розібратися. Усе розмито, суцільні важкозрозумілі фрази. Наче вони писались не для людей, не для практичного використання на підприємствах. І тому більшість наших бухгалтерів на стандартах просто не знаються, шукають консультантів

Так, що ж це за нормативні документи, якщо їх не можна безпосередньо застосовувати в роботі?

Наш науковий підхід вирізняється від інших. Кожна дисертація – це продовження попередніх пошуків, поглиблення та розширення досліджень, які здійснюються колективом. На сьогодні досліджені проблеми облікової оцінки, балансу, подвійного запису, інвентаризації, калькулювання, документування, бухгалтерських рахунків, звітності, організації бухгалтерського обліку, контролю і аудиту, екології та соціального захисту працюючих. Дисертаційні роботи виконуються за різноманітною тематикою:

– *теоретичні засади бухгалтерського обліку, аналізу та контролю*, а саме: обґрунтування принципів обліку, бухгалтерське моделювання господарської діяльності та управлінських рішень, використання спеціальних облікових знань при вирішенні господарських суперечок (теорія, організація, методика) формування господарського контролю як науки;

– *удосконалення методики обліку окремих об'єктів* (таких як витрат, фінансових результатів, лізингових операцій, грошових активів, запасів, валютних операцій, дивідендів, капітальних інвестицій, вексельних операцій, цінних паперів, резервів, власного капіталу) та формування методик облікового відображення нових об'єктів, зокрема інтелектуального капіталу, екологічної діяльності суб'єкта господарювання;

– *організація бухгалтерського обліку*: вибір облікової політики підприємства, організація роботи облікового апарату;

– *сучасні напрями розвитку бухгалтерського обліку, аналізу та контролю*, а саме: аналітичне забезпечення управлінських рішень (в т.ч. маржинальний аналіз діяльності підприємства), розробка концепції подальшого розвитку бухгалтерського обліку в Україні (концепція макрорегулювання обліку), гармонізація облікових систем різних країн.

При виконанні дисертаційних робіт і взагалі проведенні наукових досліджень обов'язковим є опрацювання наукового доробку вітчизняних і зарубіжних вчених, вивчення історії обраного об'єкта, визначення філософських, економіко-теоретичних засад. Такі зовнішні умови виникнення та розвитку наукової школи як багато в чому спонтанного феномена.

Всі роки молодий дослідник перебуває в "зоні підвищеної уваги" старших досвідчених товаришів і наукового керівника, активно "вариться" в науковому процесі, виробляючи критичний підхід до явищ, що вивчаються. Оволодіваючи навиками або теоретичним арсеналом, він стає людиною науки і, як правило, членом наукової групи або нашої школи, школи свого вчителя. Це початок становлення молодого ученого, але й початок, що дозволяє бачити його перспективність. Такий шлях становлення дослідника є в більшості своїй типовим. Типовий він і в сенсі поповнення наукової школи свіжими силами. Почавши своє існування при науковому керівнику в ранзі малої групи [Н.М. Малюга, Л.В. Чижевська, Н.Г. Виговська], наукова школа тепер отримала інтенсивний розвиток у великому колективі в рамках інституту обліку і фінансів.

Нам досить часто задають два питання.

Перше: чому у вас такий високий "вихід" аспірантів? Уже вкотре пояснюємо (мовою, зрозумілою навіть дилетантам), що у нас діє три фактори: 1) аспірантів (здобувачів) підбираємо (вони самі приходять) з першого курсу. Зараз працюємо навіть із учнями старших класів шкіл м. Житомира; 2) аспіранти (це ті, хто "закінчив" на кафедрі 5 курсів!) ходять на кафедру і щоденно без вихідних працюють в кафедральній бібліотеці, яка налічує більше 10-ти тисяч книг, у тому числі на шести іноземних мовах; 3) дисертація виконується в науковій школі, де аспіранту (здобувачу) консультаційну допомогу надає весь колектив кафедри. А це більше 40 кандидатів і 12 докторів наук.

Друге: як можна стати кандидатом економічних наук у 23-24 роки, чи не занадто короткий термін підготовки? Давайте порухаємо:

1) до нашої бухгалтерської школи приходять шістнадцятирічні студенти першого курсу (а сьогодні, навіть, найбільш талановиті та цілеспрямовані старшокласники);

2) протягом навчання в університеті – 5 років – вони здійснюють активний науковий пошук, починаючи з філософських засад, загальноекономічних теоретичних досліджень, вивчення макро- і мікроекономічних аспектів, статистичних показників тощо;

3) після завершення навчання в університеті, отримавши диплом магістра, вступає до аспірантури, продовжуючи свої наукові пошуки, і протягом 2-2,5 років здійснює власні наукові дослідження за обраною тематикою, оформлюючи кандидатську дисертацію;

4) отримуємо 5 років + 2-2,5 роки \approx 7,5 років. Таким чином, фактично підготовка майбутніх кандидатів економічних наук в межах Житомирської наукової

бухгалтерської школи здійснюється протягом 7-8 років (а не як у більшості ВНЗ – 3 роки аспірантури, а захист протягом 4-5 років).

А щоб не пояснювати деталі, ми запрошуємо всіх без винятку, відвідати Житомирську наукову бухгалтерську школу й переконались у реальності нашої справи.

Водночас в Україні без шуму й галасу був підготовлений дивовижний підручник, якому, м'яко кажучи, зарубіжні – не товариші. Авторами його були не хто інший як представники наукової школи. Так з'явився перший український підручник "Бухгалтерський фінансовий облік". Це був початок 2000 р. Сьогодні ми готуємо 9-те видання.

Автор за природою – оптиміст, але говорить відверто: у науковому зростанні нашого колективу, яке досягнуто за минулі роки, якщо і не незначна, то дуже мала частка особисто автора. Це заслуга всього колективу інституту, адміністрації і завідувачів кафедрами, кожного співробітника. Як говориться: "На здоров'я!" Нам не потрібна чужа слава, так само, як і чужі гріхи. Нам потрібна чітка організація праці та чітко виписані функції в розрізі всього університету, у тому числі й на рівні інституту і кафедр, які б дозволяли вирішувати злободенні питання розвитку науки в університеті.

Представлення у були неперечною істиною для його учнів, учнів його учнів і, у свою чергу, їх власних учнів. Я мрію про світ без нечесності і підлоти, без інших негідних відволікаючих чинників – про світ, де є тільки бухгалтерський облік, прекрасна музика і справедлива подяка за працю. Учні нашої школи живуть цією мрією. Багато наших випускників хочуть понести школу з собою, як панцир черепахи, тому що комфортно відчувають себе тільки усередині її точних і логічно зрозумілих законів.

Наука бухгалтерського обліку і контролю – це особливий, самобутній світ зі своїми законами, принципами, методами, ідеалізаціями, традиціями, суперечками тощо. Те, про що вона говорить, здається знайоме та близьке кожному. Але увійти до її світу, відчутти його внутрішню узгодженість і динаміку, проникнутися своєрідним духом досить непросто. Автор сам володіє польським посередньо, але вимагає від своїх учнів обов'язкового вивчення однієї з іноземних мов. Ця розповідь покликана допомогти її читачу в цьому.

У нашому колективі є люди, які мають потенціал та амбіції майбутніх учених, які працюють над докторськими дисертаціями, робота на кафедрі дає їм серйозну практику та матеріал для наукової праці, а практична й наукова діяльність, в свою чергу, озброює кафедру серйозними методичними матеріалами, які допомагають у викладацькій роботі. У такий спосіб реалізується один з найважливіших принципів нашої роботи, який ми сформулювали так: "Наша робота дає моральне задоволення, професійне зростання та фінансовий успіх кожному з нас і кафедрі, де ми працюємо".

Я не приховую свого захоплення студентами і викладачами, якими доводиться командувати. Я постійно відбиваю нескінченні ідеологічні наїзди на нашу школу. Мені вдалося зробити те, що було не під силу жодному в нашому університеті.

Деякі люди народжуються, щоб стати справжніми вчителями. Я зустрічаю таких щоденно: це люди особливого сорту, надзвичайно образливі і вразливі, як підлітки, до яких вони уміють знайти підхід, і які втішають себе тим, що кращі їх учні стануть дорослими і виявляться розумнішими і освіченішими за своїх вчителів.

Власне, завдання науки в тому, щоб відкривати виробництву та суспільству перспективу. Нині науці слугують науковці, яким трохи більше за тридцять. Їх досвід і здобутки – школа, знання, які потрібні не лише для нашого ВНЗ, а всій Україні. Своїм колегам автор завжди нагадує: не стандарти обліку є визначальними в нашій професії. Головне, яку мету ставить перед собою власник, як кваліфіковано до неї йде. Ми повинні працювати на благо людей і держави. Цим все сказано.

Ми славимось згуртованістю кваліфікованих кадрів. Атмосферу доброзичливості та вимогливості

започатковано п'ятнадцять років тому. Нами збережено та виховано працездатний колектив однодумців, який вміло й наполегливо робить свою справу – "прикрашає" науку. Як не складно, а щороку кількість науковців збільшується.

Головне – підбір кваліфікованих кадрів, гідна оплата праці, постійна турбота про підвищення кваліфікації, створення належних умов для реалізації потенційних можливостей. Важливо також звернути увагу на взаємозв'язки, чіткий розподіл обов'язків, уникнення забюрократизованості всередині кафедри та університету.

Цього не було б, якби на кафедрі з усіх найважливіших питань не радилися один з одним. Творча індивідуальність, доповнена колективним досвідом, завжди допомагає знайти правильне рішення. Такий стиль керівництва обумовив головне: згуртованість колективу та персональну відповідальність кожного за справу. У нас є з ким радитися, до кого звертатися за підтримкою. Викладачі не почувуються самотніми. І коли бачиш, як потерпають від відсутності такої атмосфери на інших кафедрах, розуміємо, яким багатством володіємо. Сьогодні в державі шукають шляхи виходу з кризи. Наш досвід показує: при вирішенні того чи іншого питання, при прийнятті законів потрібно враховувати думку спеціалістів і керівників, які там працюють. Цього нині бракує нам всім.

Ми ніколи не зупиняємося на досягнутому, постійно ведемо пошук шляхів удосконалення. Завдяки цьому в університеті наша кафедра вважається школою прогресивного досвіду. У нас вчать не лише викладачню, а й відчайдушно віддавати себе справі, чесно їй служити.

Вважаю, що, замість того, щоб витрачати сили на середніх студентів (насправді в інших ВНЗ вони були б кращими, хоча і не були б над обдарованими), слід навчати кращих, але так, щоб останні підтягалися. Я згадую, що на початку моєї роботи в університеті я виділяв п'ять-десять кращих студентів і приділяв їм всю свою увагу, а за останніми просто наглядів.

Наукова школа, якщо можна так сказати, давно виросла з провінційних "штанців", її знають не лише в Україні, а й далеко за межами. Знають передусім за випускниками, які прославляють добре ім'я своєї альма-матер у різних куточках світу, знають про високий рівень підготовки кандидатів наук. Школі виповнилося п'ятнадцять років. Для людини п'ятнадцять років – юнацький вік, але нами уже набуто життєвого досвіду й енергія ще б'є струмком: напрацьовано певний авторитет, створено потужний науковий потенціал, сформовано творчу атмосферу.

Ми мріємо про той час, коли у дипломі випускника зазначатиметься не тільки назва ЖДТУ та здобута спеціальність, а й прізвища професорів, в школі яких він навчався. У нашій школі найближчим часом їх буде шість. Але яких? Віком трохи більше 30-ти років. Хто сьогодні може заявити про такі здобутки? Це стане найкращою характеристикою випускнику ВНЗ і водночас вимагатиме великої відповідальності кафедри, її викладачів. Звичайно, тоді вчити треба буде не сотнями і тисячами, як це роблять теперішні ВНЗ, а одиницями. Вже тепер очевидно: людей з вищою бухгалтерською освітою стає дедалі більше, а першокласних фахівців, справжніх головних бухгалтерів – обмаль. Отож таки доведеться переходити від кількості до якості.

Учні нашого творчого об'єднання так визначають наукову школу: "Основними ознаками наукової школи... є єдність образу думок, єдність цілей і єдність дій. Школа – це не маленька або велика група епігонів⁵, що повторюють те, що вже в основному зробив їх учитель, а колектив, об'єднаний однаковим відношенням до своєї спеціальності, до людей і життя".

⁵ Епігон – последователь какого-н. художественного, научного и т.п. направления, лишенный творческой оригинальности и механически повторяющий чьи-н. идеи. [Словарь русского языка: Ок. 57000 слов / Под ред. чл.-корр. АН СССР Н.Ю. Шведовой. – 20-изд., стереотип. М.: Рус. яз., 1989. – 750 с. – с. 742].

Типовою межею наукової школи, на яку у нас звертають увагу, є стиль дослідження. Важливість вироблення певного стилю в науковій співдружності учених відзначається формування школи. Лідер більше не діє поодиноці, – а трудиться, об'єднавшись з іншими фахівцями. Тут збирається велика сила, зібравши навколо себе найбільш активних, найбільш обдарованих і найперспективніших бухгалтерів-науковців. У жвавих дискусіях за участю двох або більшого числа співбесідників проливалось світло на якнайглибші облікові проблеми. Можна уявити собі, яка атмосфера, яке життя, яка інтелектуальна активність панують у нашій школі. Тут відчувався вплив лідера в самих кращих його проявах. Саме тут він створив свій стиль, житомирський дух, стиль вельми специфічний, який він упровадив у бухгалтерію. Ми бачимо, його, величавого, такого, що діє, говорить, живе як рівний в групі молодих оптимістично настроєних, дотепних, повних ентузіазму людей, що досягають якнайглибші загадки обліку і контролю, діють у душі атаки, у душі свободи від звичних пут, в атмосфері жартів, яку бодай можна описати”.

Метод і стиль досліджень, підхід до розуміння явищ, наукова ідеологія визначають те, що прийнято називати “духом школи”. Наявність їх перетворює колектив дослідників в колектив однодумців, тісну співдружність і своєрідне наукове братерство, відрізняє одну школу від іншої. Дух нашої школи – витончена контролерська строгість, глибинне філософське обґрунтування проблеми. А школу ще вирізняють уміння чітко сформулювати проблему, глибоко проникати в суть явищ, надзвичайна вимогливість до достовірності отриманих результатів.

У нас немає дослідників, які не пов'язані безпосередньо з науковим лідером, тобто що не є його прямими учнями. Всі учні належать до школи, якщо вони сприйняли наукову ідеологію, дух школи. Дослідники, що не успадували від свого прямого учителя його концепцій, вважаються лише формальними представниками їх школи.

У науковій школі особливо чітко простежується традиція спадкоємності, що полягає в передачі від одного покоління дослідників до іншого певного запасу знань, ідей, концепцій, підходів і методів, іншими словами, накопиченого наукового капіталу, мистецтва дослідження і збагнення істини, стилю мислення і стилю роботи. Про цю межу наукової школи, можна сказати так “існують приховані багатства; це традиції, духовний і моральний капітал, накопичений під час бесід і навчання, навіть просто особиста присутність. У певний момент сукупність цих передумов створює необхідні умови, в яких раптово народжується правильне тлумачення вирішеної проблеми. Учені, що працюють в школі із нашими традиціями, часто, самі того не усвідомлюючи, користуються тим, що я називаю прихованим багатством. Ідеї, колись висловлені учителем і іншими співробітниками, постійно згадуються в розмовах і проникають свідомо або підсвідомо в мозок молодих учених. Під час дослідницької роботи такі придбання полегшують правильне тлумачення, а іноді і саму проблему.

Школа є не тільки хранителем традицій, а і вогнищем інтенсивної концентрації творчої енергії і скоординованих зусиль учених в процесі наукового пошуку, зародками

нових точок зростання науки і окремих її напрямів. Школа не тільки генерує наукову продукцію, ідеї і відкриття, але і забезпечує розширене відтворення подальших поколінь дослідників, коли окремі її вихованці самі стають науковими лідерами, керівниками нових “дочірніх” шкіл або груп учених, нових напрямів.

Для наукової школи характерні певна творча атмосфера, обстановка безперервного наукового спілкування і доброзичливих дружніх дискусій, демократичності і наукової принциповості, взаємної пошани і вимогливості, відданості науці, наукового ентузіазму. У нас – існує атмосфера справжньої наукової школи. По-перше, Лідер любить учить – в найпрямішому значенні цього слова – молодих фахівців, любить задавати і розглумачувати їм різні важкі і каверзні завдання, різні “парадокси”. По-друге, Лідер безперервно ділиться із співробітниками і учнями своїми міркуваннями і планами майбутніх робіт, ставлячи перед ними питання, з яких зростають наукові дослідження. При цьому Лідер щиро радів, якщо його учень проявляє працездатність і особливу творчу ініціативу в науковій роботі”.

Тому недивно, що у нас створилася велика наукова школа талановитої молоді. Лідер не повинен повчати і моралізувати. Він повинен виховувати просто своїм особистим прикладом, щоб учні прагнули слідувати високому зразку принциповості і чесності у всьому, що стосується науки, стосунків з людьми, і зокрема з тими, для кого наука стала головною справою життя. Тут виникає та існує особлива атмосфера, повна взаємної доброзичливості і чуда зонайменших компромісів у вимогах, що пред'являються до ученого. Без такої атмосфери, ймовірно, взагалі не можна говорити про наукову школу”.

І, нарешті, також “прохідним балом” наукового колективу в ранг школи є його високий авторитет в даному напрямі, величезний науковий потенціал і значущість отриманих результатів, висока наукова кваліфікація дослідників, їх здатність вирішувати самостійно фундаментальні проблеми, а не повторювати те, що вже в основному зробив їх учитель, вносити значний внесок до науки і наукового прогресу.

Використаємо висловлювання учених, в яких наголошуються ті або інші риси наукової школи, як оцінні критерії при реконструюванні основних її ознак. Наведена таблиця ілюструє проведену оцінку процедуру і свідчить про те, які ознаки більшість учених, узятих в ролі експертів, вважають для наукової школи найбільш характерними: наявність наукового лідера дослідницького колективу, його керівника – крупного ученого і цілісної особистості, що володіє умінням відбирати творчу молодь і навчати мистецтву дослідження, що заохочує самостійність мислення і ініціативу, забезпечує творчу, ділову, доброзичливу обстановку в колективі, іншими словами, особливу наукову атмосферу, що дозволяє якнайповніше розкритися таланту; стиль роботи і мислення; наукова ідеологія, концепція (фундаментальна ідея), дослідницька програма; висока кваліфікація дослідників, що групуються навколо лідера; значущість отриманих ними результатів в певній галузі науки, високий науковий авторитет в цій області.

Таблиця 3. Основні ознаки наукової школи, відмічені ученими-експертами різних напрямів науки⁶

Ознаки наукової школи	Учені-експерти																					
	А.А. Андронов	П.К. Анохин	А.А. Богомолець	А.А. Байв	М. Борн	Ст. Вайскопф	В.П. Гинзбург	А.Ф. Іоффе	П.Л. Капіца	Н.А. Капіцов	Ст. Остаєвль	А.Р. Ревель	Ю.Б. Румер	С.М. Ритов	Н.Н. Семенов	И.М. Франк	И.Е. Тамм	П.Н. Лебедев	Н. Бор	Ст. Паулі	Р. Кребс	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	
Науковий лідер – крупний учений	–	–	+	+	+	–	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Педагогічна майстерність лідера, здатність оцінити талант	+	–	–	+	+	–	+	–	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
Високі етичні якості лідера, особиста чарівливість	+	–	–	+	+	–	+	–	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	–	–	

⁶ Таблиця запозичена з наукової праці Тонкаль В.Е. Научно-технический потенциал: структура, динамика, эффективность: Монография / [Тонкаль В.Е., Добров Г.М., Савельев А.А. и др.]. – К.: Изд-во “Наукова думка”, 1987. – 348 с.

Продовження табл. 3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Наявність великої групи талановитих учнів	-	-	+	-	-	-	+	+	+	+	+	+	-	+	+	-	-	-	-	+	+
Єдність проблематики	-	+	+	+	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Стиль дослідження і представлення його результатів	+	-	-	-	+	+	-	-	+	+	-	-	-	+	+	-	+	-	-	+	+
Метод дослідження і підхід до розуміння явищ	-	-	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+	-	-	+	-	-	-	-	+	+
Своєрідний образ мислення	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	+
Особлива наукова атмосфера	+	+	-	-	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Часте спілкування, тісний контакт учнів з лідером	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
Духовні традиції	-	+	+	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	+	-
Наявність оригінальної наукової ідеї	+	+	-	-	-	-	+	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Створення нового наукового напрямку	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Самостійність мислення учнів їх ініціатива	+	-	+	-	-	-	+	+	+	-	+	-	+	-	+	+	+	+	+	-	+

Отже, сучасну наукову бухгалтерську школу ми визначаємо як неформальну творчу співдружність дослідників різних поколінь, що мають достатньо високий рівень кваліфікації в області обліку і контролю на чолі з науковим лідером – крупним ученим і педагогом, об'єднаних єдністю підходів до вирішення наукової проблеми, стилем роботи і мислення, оригінальністю ідей і методів їх реалізації, що отримало значні результати і що завоювало авторитет та суспільне визнання в даній області знання.

Побудована у такий спосіб модель наукової бухгалтерської школи, природно, не універсальна. Але, як нам здається, вона може використовуватися для аналізу і розуміння реальних наукових ситуацій. Ознаки, що виділені, достатньо повно відображають специфіку і характерні особливості творчого бухгалтерського

об'єднання учених, як наукова школа, і можуть служити орієнтирами при визначенні в науці співтовариств подібного типу. Іншими словами, відділені ознаки можуть бути використані для експертних оцінок при ототожненні окремих груп дослідників з науковою школою. При цьому за наукову школу слід вважати тільки той колектив, який задовольняє перерахованим вище ознакам. Не можна вважати будь-яку кафедру, якщо вона навіть добре працює, науковою школою, як не можна коледж називати університетом. Це принижує рівень справжніх наукових шкіл. І на остаток, наведемо критерії визнання наукової школи, які запропонувала наша учениця – д.е.н., професор, Почесний професор ЖДТУ Н.М. Малюга.

Відносно Житомирської наукової бухгалтерської школи наведені критерії можна систематизувати наступним чином (рис. 1).

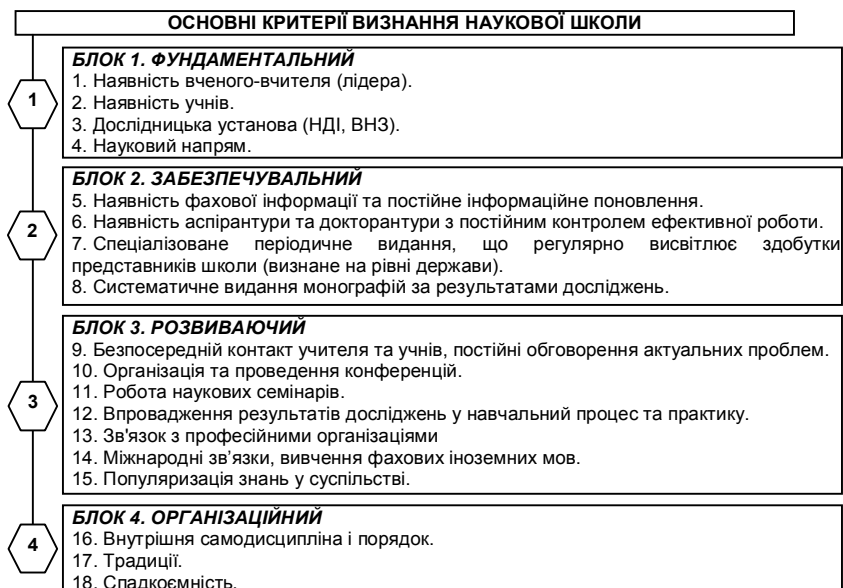

Рис. 1. Основні критерії визнання наукової школи^[7]

Наведений вище аналіз дає змогу вести мову про розвиток ідей української наукової школи обліку та контролю, представниками якої є Білуха М.Т., Бородкін О.С., Бутинець Ф.Ф., Валусв Б.І., Калюга С.В., Кірейцев Г.Г., Крамаровский Л.М., Кужельний М.В., Кузьмінський А.М., Максимова В.Ф., Мурашко М.В., Нападівська Л.В., Сопко В.В., Сухарева Л.О., Усач Б.Ф., Чумаченко М.Г., Шевчук В.О. та інші. Особливостями цієї школи є застосування ідей російської школи і власний системний підхід до обґрунтування неправильності ототожнення функцій обліку і контролю.

БУТИНЕЦЬ Франц Францович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і контролю, Заслужений професор Житомирського державного технологічного університету, Відмінник освіти України, Заслужений діяч науки і техніки України.

Стаття була подана до редакції 04.11.11 р.

⁷ Малюга Н.М. Житомирська наукова бухгалтерська школа: еволюція, сучасний стан, перспективи розвитку / Малюга Н.М. // Матеріали виступлений на VII-ой Международной научной конференции "Научные бухгалтерские школы мира: эволюция, современное состояние, перспективы развития": В 2 ч. Ч. 1. – Житомир. – ЖГТУ, 2008. – 172 с. – С. 167-168